

УДК 338.439.6

**МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ: СПРОЩЕННЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЯ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ СПОЖИВАННЯ
ПЛОДООВОЧЕВОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Курепін В.М., старший викладач
e-mail: kypinc@ukr.net

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

На сьогодні спрощення процедур торгівлі є тими питаннями, які обговорює світова спільнота. З урахуванням того, що в Україні досі не підготовлено національну стратегію спрощення процедур у сфері зовнішньої торгівлі, для нас важливо визначити основні положення щодо сприяння торгівлі

для подальшого визначення стратегічних напрямків спрощення процедур торгівлі, якими має слідувати Україна у торговельних відносинах з ЄС.

Завдяки сприятливим кліматичним умовам та родючим чорноземам, які становлять третину світового фонду, Україна може стати величезною експортною базою фруктів та овочів (як свіжих, так і перероблених). Без сумніву, це не єдиний, але найважливіший фактор, який мотивує вітчизняних виробників і переробників овочів та фруктів до змін.

Останні роки Україна переорієнтовує торговельні відносини та експорт більшості фруктів і овочів до Європейського Союзу (ЄС), Південної Азії та Південної Африки [1]. Така переорієнтація зі Сходу на Захід вимагає від українських компаній дотримання більш високих стандартів виробництва, що своєю чергою потребує від них пошуку кращих засобів та ресурсів виробництва.

Досвід розвинених країн показує, що перехід до європейської ринкової економіки – це єдиний можливий шлях реального прогресу. Україна лише починає впроваджувати європейські стандарти, які відповідатимуть вимогам законодавства відповідно до Угоди про Асоціацію [2]. Це передбачає скасування застарілих стандартів та впровадження нових, які відповідатимуть вимогам ЄС.

Вихід української продукції на ринок ЄС гальмує відсутність європейських сертифікатів відповідності можливість проведення випробувань в лабораторіях країн-членів ЄС, за допомогою яких визначається відповідність згідно з європейськими гармонізованими вимогами [3]. Переорієнтація торговельних відносин та експорт плодоовочевої продукції накладає на Україну зобов'язання реформувати систему санітарного та фітосанітарного контролю з тим, щоб привести її у відповідність до вимог європейських й мирових стандартів та раціоналізувати повноваження своїх наглядових та контролюючих органів у цій галузі.

Реформування національної системи стандартизації має мету наближення до правил та принципів ЄС [4]. Сьогодні Закон України «Про стандартизацію» створює передумови наближення національної системи стандартизації до міжнародних і європейських норм та правил, а також реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом з іншої сторони, зокрема в частині здійснення необхідної адміністративної та інституційної реформ. Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 1163 «Про визначення державного підприємства, яке виконує функції національного органу стандартизації» функції національного органу стандартизації виконує Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»).

ДП «УкрНДНЦ» здійснює експертизу проектів національних стандартів ЄС, видання та розповсюдження національних стандартів і є розробником основоположних стандартів національної системи стандартизації. На даний момент лише деякі українські виробники плодоовочевої продукції знайомі з

існуючими стандартами якості [5]. Ще менше вони знають про стандарти якості для свіжих овочів і фруктів, які діють в Європейському Союзі та інших країнах, або про стандарти, прийнятих міжнародними організаціями, наприклад, ФАО або СОТ.

Відповідно до умов Угоди про асоціацію з ЄС передбачений механізм поступового впровадження нових правил і стандартів. Тому особливої актуальності набуває питання реформування національної системи стандартизації з метою наближення до правил та принципів ЄС на ринку плодоовочевої продукції, ефективності їх використання у взаємозв'язку з її конкурентоспроможністю.

Угода про поглиблену та всебічну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС й стандарти та норми безпеки ЄС (DCFTA) суттєво впливають на розвиток вітчизняних компаній. За прогнозами аналітиків, сукупний обсяг експорту України до ЄС у 2021 році збільшиться на 6,3% унаслідок імплементації DCFTA. У міру зростання рівня торгівлі місцеві виробники овочів та фруктів мають поліпшити свою конкурентоспроможність, збільшити урожайність шляхом модернізації перероблювальних та пакувальних потужностей, покращення процесу транспортування та зберігання, а також через поліпшення рівня безпеки харчових продуктів.

Європейський комітет з питань стандартизації (CEN) спрямован на мінімізацію торговельних перешкод, які виникають через використання технічних регламентів та стандартів, виступає за використання єдиних стандартів на всій території європейського ринку, гарантує захист прав споживача, сприяє торгівлі, забезпечує сумісність продуктів ЄС, сприяє розвитку та впровадженню інноваційних технологій, забезпечує екологічний захист навколишнього середовища.

Завдяки сертифікації системи менеджменту безпеки харчових продуктів вводяться гігієнічні вимоги, які є однаковими для всіх виробництв, замінюють величезну кількість санітарно-гігієнічних правил до виробництва плодоовочевих продуктів, частина з яких датована ще минулим століттям [6].

Суттєво пом'якшуються умови отримання експлуатаційного дозволу. В вимогах передбачений цілий ряд випадків, коли дозвіл отримувати не потрібно. Це стосується операторів ринку, які займаються первинним виробництвом, транспортуванням, зберіганням, продажем харчових продуктів, які не потребують дотримання температурного режиму, залишаючись придатними для споживання людиною. Цей обов'язок не поширюється на заклади громадського харчування, роздрібною торгівлі і підприємства, для них достатньо проходження простої процедури реєстрації для отримання особистого реєстраційного номера.

Таким чином, адаптація існуючих стандартів якості і безпечності виробництва та встановлення функціональної організації з контролю якості є важливими питаннями для майбутнього розвитку галузі виробництва плодоовочевої продукції в Україні.

Список використаних джерел:

1. Біолого-екологічні особливості овочевих культур : навчальний посібник / Н. В. Нікончук та ін. Миколаїв : МНАУ, 2020. 407 с. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8475>.
2. Курепін В. М., Курепін Д. В. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади. Modern Economics. 2020. № 19(2020). С. 94-100. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7419>.
3. Курепін В. М. Стратегічні підходи щодо забезпечення активізації виробничої діяльності та охорони праці при вирощуванні високоякісного зерна зернових культур / В. М. Курепін, Д. В. Курепін // Актуальні проблеми землеробської галузі та шляхи їх вирішення : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 4-6 грудня 2019 р. Миколаїв: МНАУ, 2019. С. 94 –97. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6403>.
4. Нікончук Н. В., Туполенко О. С. Промислова технологія вирощування томатів на Півдні України // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції : матеріали міжнародної наук.-практ. конф., 18-20 березня 2020 р. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 73-75. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7868>.
5. Качанова Т. В., Савостяник С. Ю. Заходи отримання екологічно безпечної продукції суниці садової в умовах краплинного зрошення // Науково практичні основи формування інноваційних агротехнологій – новітні підходи молодих вчених : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної online конференції молодих вчених. Херсон : ІЗЗ НААН, 2020. С. 94-97. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8327>.
6. Охорона праці в галузі та цивільний захист [Електронний ресурс] : навчальний посібник / В. М. Курепін, К. М. Горбунова, В. М. Курепін [та ін.]. Миколаїв : МНАУ, 2020. 266 с. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8596>.